

เกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนา

นายสุพจน์ จิตสุทธิญาณ

005880

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2519

i 18000320

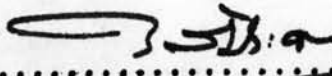
THE CRITERION OF GOODNESS OF BUDDHISM

Mr. Supot Chitsutthiyan

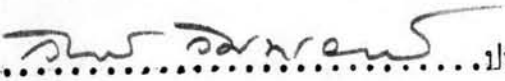
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Philosophy
Graduate School
Chulalongkorn University

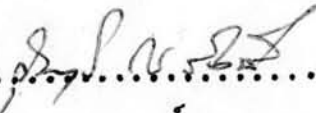
1976

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)
คณบดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง เกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนา
โดย นายสุพจน์ จิตสุทธิญาณ
แผนกวิชา ปรัชญา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ **เกณฑ์ ตัดสินความดีของพุทธศาสนา**
 ผู้ **นายสุพจน์ จิตสุทธิญาณ** แผนกวิชา **ปรัชญา**
 ปีการศึกษา **2519**

บทคัดย่อ

เกณฑ์การตัดสินความดีของพุทธศาสนา

การวิจัยเรื่องนี้มี ความมุ่งหมายที่จะชี้แจงแสดงเหตุผลว่า คำสอนของพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักจริยปรัชญาไว้อย่างไร แต่จะเจาะจงเฉพาะปัญหาเดียว คือ ปัญหาเรื่องเกณฑ์ตัดสินความดี โดยตั้งคำถามว่า

1. มूलบทของพุทธศาสนาคืออะไร
2. ความดีสูงสุดของพุทธศาสนาคืออะไร เกี่ยวข้องกับมूलบทอย่างไร
3. มาตรฐานขั้นสุดท้ายที่จะตัดสินการกระทำที่ดีหรือชั่วคืออะไร
4. จริยปรัชญาของพุทธธรรมควรจะเป็นระบบใดในจริยศาสตร์

คำตอบที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้

1. มूलบทของพุทธศาสนาคือ ทุกข์ อันได้แก่ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความหวาดกลัว ความดิศหวังต่างๆ รวมทั้งความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับร่างกายด้วย ทุกข์เป็นพื้นฐานของคำสอนต่างๆทั้งหมดของพุทธศาสนา

2. ความดีสูงสุดในพุทธศาสนาคือ การเข้าถึงนิพพาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับมूलบทเรื่องทุกข์คือ ทุกข์เป็นจุดเริ่มต้น นิพพานเป็นจุดสุดท้าย ทุกข์เปรียบเหมือนความตื่นน้อยที่สุด นิพพานเป็นความตีมากที่สุด

3. มาตรฐานขั้นสุดท้ายที่จะตัดสินการกระทำว่าดีหรือชั่วคือ เจตนา การกระทำ
ที่ดีคือการกระทำที่เกิดจากเจตนาดี เจตนาดีคือเจตนาที่ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความ
หลง เจริญ หรือเจตนาที่เป็นไปเพื่อความไม่เบียดเบียน

4. ปรัชญาของพุทธธรรมเป็นปรัชญาที่เน้นเรื่องจิต ซึ่งมีจริยปรัชญาเป็นแบบเจตน
วาท เพราะถือเอาเจตนาเป็นสำคัญในการตัดสินการกระทำว่าดีหรือชั่ว

THESIS TITLE The Criterion of Goodness of Buddhism.
NAME Mr. Supot Chitsutthiyan.
DEPARTMENT Philosophy.
ACADEMIC YEAR 1976

ABSTRACT

The purpose of the research is to answer the following questions as found in Tripitaka :

1. What is the postulate of Buddhism ?
2. What is the highest good of Buddhism and how does it relate to the postulate ?
3. What is the criterion to judge the good or bad action ?
4. What ethical system that ethical philosophy of Buddhism should be ?

The result :

1. The postulate of Buddhism is the suffering which means worry, sorrow, fear, disappointment and the pain which experienced by our body. Suffering is the basis of all concepts in Buddhism.
2. The highest good of Buddhism is the Niravana which relate to the suffering. Suffering is the original, Niravana is the ultimate end. By comparison, suffering is the bad, the Niravana is the highest good.
3. The criterion to judge the good or bad action is the volition. Good action is the action of good volition. Good volition is a volition without greed, hatred or delusion ; or else one which goes for offence.
4. The Philosophy of Buddhism lays emphasis on the mind. And the ethical philosophy of Buddhism is Deontology which good or bad action comes from the judgement of volition.

คำนำ

เหตุที่ผู้เขียนเลือกวิจัยเรื่องจริยศาสตร์ เพราะผู้เขียนมีความเห็นว่า ปัญหาเรื่องคุณธรรม ความดี ความชั่ว ซึ่งเป็นปัญหาในจริยศาสตร์นั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากสำหรับความเป็นคน เพราะไม่ว่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดจะเป็นอะไรก็ตาม เช่น เป็นวิศวกร เป็นสถาปนิก เป็นนักการธนาคาร หรือจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ บุคคลนั้นจะต้องเป็น "คน" ก่อน คือมีคุณธรรมของความเป็นคนโดยสมบูรณ์ มิใช่เป็น "คน" เพียงร่างกาย ส่วนจิตใจนั้นไม่แตกต่างอะไรกับสัตว์โลกชนิดอื่น ๆ เช่นการที่บุคคลบางจำพวกมีความหลงตนเอง คิดว่าตนนั้นเลิศกว่าผู้อื่น จะทำการใดก็กระทำไปโดยเข้าใจว่าตนเองเป็นฝ่ายที่มีความถูกต้องเสมอ บางครั้งจึงอาจเข้าทำนองว่ามีปัญญาแต่ขาดสติ เพราะบอกเรื่องในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมอันเป็นสิ่งที่ยังบุคคลให้เป็นผู้เจริญ

ในการที่เลือกหัวข้อ " เกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนา " ก็เพราะว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จึงควรที่จะต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการของพุทธศาสนาให้ถ่องแท้ ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง สมกับที่ได้เรียกตนเองว่าเป็นพุทธศาสนิกชน

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณและขอบคุณท่านที่กล่าวนามไว้ดังต่อไปนี้ ที่ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ได้

พระครูวิมลธรรมรังษี วัดกคีนีนาด ชนบุรี ที่ได้กรุณาให้คำอธิบายหลักธรรมบางประการในพุทธศาสนา

นาวาอากาศเอกพิเศษแย้ม ประพัฒน์ทอง ได้กรุณาให้คำปรึกษาทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศตเวทย์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งเป็นผู้กรุณาให้คำแนะนำทั่วไป รวมทั้งตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องทั้งหลาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ รังษี ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาของพุทธศาสนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ ที่ได้กรุณาให้คำอธิบายในเรื่องความหมายของศัพท์ทางปรัชญา

อาจารย์ คง เกษ ประพัฒน์ทอง ที่ได้ให้คำปรึกษาทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา คุณสุรัชย์ เครือประคับ ที่ได้ตรวจแก้สำนวนการเขียนภาษาไทยในบางตอน

สุพจน์ จิตสุทธิญาณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
คำนำ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๑๑
รหัสที่ใช้ในการอ้างอิงพระไตรปิฎก	๗

บทที่

1. บทนำ	1
2. ความคิดพื้นฐานเรื่อง เกณฑ์ตัดสินความดี	4
3. ความคิดพื้นฐานในพุทธศาสนา	7
3.1 มूलบทของพุทธศาสนา	7
3.2 ความหมายของทุกข์	11
3.3 ความหมายของชั้น 5	12
3.4 อูปาทานชั้น 5 เป็นทุกข์อย่างไร	14
3.5 จุดประสงค์ของความดับทุกข์	18
4. นิพพาน กับ พุทธศาสนา	19
4.1 ความหมายของนิพพาน	20
4.2 นิพพานกับสภาวะทางจิตวิทยา	22
4.3 ทางปฏิบัติให้ถึงนิพพาน	23
4.3.1 มรรค 8	23
4.3.2 ศีล	25
4.3.3 สมาธิ	25
4.3.4 ปัญญา	26

รหัสที่ใช้ในการอ้างอิงพระไตรปิฎก

1. การอ้างอิงถึงพระไตรปิฎกที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย

2. ในการอ้างอิงถึงพระไตรปิฎกนั้นมีการใช้อักษรย่อดังนี้

- ท. หมายถึง ทีฆนิกาย
- ม. " มัชฌิมนิกาย
- ส. " สังยุตตนิกาย
- อ. " อังคุตตรนิกาย
- ขุท " ขุททกนิกาย
- วิ.มหา. " วินัยปิฎก มหาวรรค

3. การใช้ตัวเลขมีความหมายดังนี้

- ตัวแรก บอกว่าเล่มที่เท่าใด
- ตัวที่สอง บอกว่าข้อที่เท่าใด
- ตัวที่สาม บอกว่าอยู่หน้าอะไร

ตัวอย่างเช่น ถ้าอ้างอิง ส. 30/549/1454 ก็หมายความว่าตอนที่อ้างถึงนี้อยู่ใน สังยุตตนิกาย เล่มที่ 30 ข้อ 549 หน้า 1454